Поштарина Плаћена у готовом.

Број 2 динара

Излази
два пута месечно
—
Годишња претплата
40 динара
—

Год. I.
Број 1.

ГЛАС Народне Женске Заједнице

Београд
6 децембра
1927

Уређује: Одбор
—
Редакција
и администрација
Јованова 56.
—

Из садржаја:

Проблеми рада жене
Значај Нар. Женске Заједнице
Апел „Фидака“
Жена и уметност
Фељтон
Дете и његово васпитање

Десети Први Децембар

Десети пут вратио се онај дан у који се свечано извршио историјски акт, најзначајнији у историји нашега народа; десети пут наилазе сва сећања, васкрсавају успомене на оне светле и заносне дане кад је Њег. Величанство Краљ Александар Први Карађорђевић пред светом и другим народима и државама афирмисао Нову Државу свога народа: Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца.

Од 1. децембра 1918. до овог данашњег протекло је девет година. Деценијa, без једну годину!

И нехотично нам се намеће мисао о неком билансу свега што смо досад урадили, у корист целине. Тај биланс је многострук; он иде у неколико праваца, јер смо за ових девет минулих година били сведоци разних, мучних и несносних догађаја који су у многима изазивали очајање или скепсу.

Али „Глас“ Народне Женске Заједнице није позван да истражује и испитује узроке оних појава које нису биле увек у сагласности са оптимизмом. Ми не желимо да, о данашњем дану, казујемо прекоре и примедбе. Историја, неумитни судија, казаће о сваком своју последњу реч.

Стога је за нас, жене, важно ово друго: Да ли нам је успело да у нашем друштвеном животу кажемо своју реч; да ли смо у нашем културном и социјално-хуманом животу, кроз ових девет година, дале оно што се од нас могло очекивати? Укратко, да ли наша досадашња акција представља биланс који се може сматрати задовољавајућим?

Ми мислимо да немамо разлога за песимизам, и ако се ограђујемо од сваке илузије о нарочитој величини нашег дела. Оно што је наша жена чинила и учинила за ових девет година јасно сведочи о њеној енергичној активности да у изграђавању ове наше заједничке Државе укаже законодавцу на потребу снажних социјалних реформа, преко којих наша Држава мора да стане у ред западних цивилизација. Наша жена је успела да у јавном и, нарочито, социјално-хуманом животу растерети Државу замногу социјалну иницијативу; наша жена је успела да једном за увек онемогући погрешно мишљење које се о њој имало до недавно; наша жена је успела да у овој Држави постане фактор који ће, скупа са поштеним и паметним Законодавцем, смети да сачека суд нараштаја.

То је наш биланс о дану Десетог Првог Децембра.

НАША ПРВА РЕЧ

Јавна реч несумњиво је најјачи ослонац сваком јавном раду. Како се радни програм Народне Женске Заједнице састоји у решавању озбиљних друштвених питања и обухвата опсежан делокруг, то Н. Ж. З. бира поуздана средства за правилна и блиска остварења својих циљева и узима јавну реч за прво средство помоћу којега ће решавати, на програму истакнуте задатке, те покреће свој орган:

„Глас“
Народне Женске Заједнице

Кроз „Глас“ упућујемо јавности нашу прву реч.

Наша прва реч, као лозинка гласи: „у заједничком раду је снага.“

Наша прва реч, као програмна има да каже: шта хоће наш „Глас“.

Хоће:

1.) да помаже, да се верске, племенске, сталешке и све друге препреке отклањају, да би могла успевати миљусобна зближавања свих елемената у женском свету;

2.) да доприноси, да редови жена, окупљених око Н. Ж. З., бројем расту, снагом јачају и стижу остварењу својих идеала;

3.) да спречава, да се у радним методама не употребљавају средства, која раскопавају пут праву и миру;

4.) да настоји да се Н. Ж. З. основана на самосвести о праву и на вољи за рад, изгради у зграду искрене узајамности;

5.) да говори у име свих жена — и оних које трпе, и оних које помажу — како би се чуле њихове потребе и тежње и обележили њихови напори и успеси.

6.) да се кроз њега осете сва унутрашња таласања, сви спољашни покрети за унапређењем положаја жене, било у ком правцу њезиног живота.

Уређивање „Гласа“ предала је Н. Ж. З. у руке Редакционом Одбору, састављеном из спремних снага и сме веровати да ће то Уредништво знати поставити „Глас„ на висину угледног јавног органа.

Нека „Глас,“ као израз наше мисли, буде схваћен и примљен усрдно, како се даје.

Београд 1. децембра 1927.

УПРАВА
Народне Женске Заједнице

Наше задругарство
у главним контурама

Појединац, ма био и толико јак да може индивидуално послужити општој ствари, дужан је водити рачуна о томе: да би удружено могао јаче утицати на опште интересе друштва, и треба да тежи удруживању.

Свака већа, у покрет стављена мисао, упућена је на то да ствара задругарства, која ће је извојити.

Сва задругарства упућена су на то, да из идеје, која их је створила, трајно црпе снагу, која ће да их покреће.

Улазити у задругарство значи: проширивати погледе, јачати саосећање, одбацивати саможивост — значи, дакле, узносити се до висине, са које се не само управља својим животом, но утиче и на судбину других. Према томе, удруживање није само практична снага, но и морална величина.

Ако признајемо као истину, да свака култура почиње са сарадњом, биће нам јасно колико је велики културни фактор задругарство, које сваког свог члана призива на сарадњу и кроз то у њему јача вољу, самопоуздање, проширује појам о дужности, ствара радост за рад.

На високим задружним принципима, на јакој моралној и практичној подлози засновано је пре више од пола века и наше женско задругарство.

Његов систем је овај. 1.) изграђивање појединих задружних тела, 2.) спајање сродних послова, 3.) Централизација.

Иначе се наше задругарство дели: а.) на социално, б.) на професионално.

Социјално задругарство ранијег је датума; оно чини језгру нашег задружног живота. Од постанка испуњено великим задатцима бележи оно на њима несумњивих резултата; а како ново доба те задатке надопуњава, наше их задругарство решава спајањем снага.

Професионално задругарство у нас је новија појава. Прави значај тог задругарства чека да буде правилније схваћен.

Снаге нашег задругарства распоређене су и употребљују се у: 1.) националне, 2.) васпитне, 3.) економске, 4.) социјалне сврхе.

Наше задругарство заинтересовано је да види жену свесну своје задаће у раду за народне идеале, да је види као чувара народних традиција и пропагатора савремених тежња за учвршћивањем народног јединства. Заинтересовано је да види жену — мајку тако спремну за матерински позив да је незамењива у физичком и душевном одгајању своје деце. Заинтересован је да види жену — домаћицу тако васпитану да уме схватити: да је оно, што је у њезине руке дато извор свеколиког друштвеног живота и услов његовог напредка, моралног и економског. Заинтересовано је да води жену у позивима равну спремом, равну положајем са својим сталешким другом. Заинтересовано је да види код жене — и домаћице и самосталне раднице - што боље развијен социјални смисао.

Тако васпитане жене налазе у задругарству широко поље рада и ту се усавршавају за социјалну делатност.

Солидарност је главни услов за развој сваког задругарства.

И напредак нашег задругарства — од постанка до данас — зависи од тога: колико ми жене умемо у жени да пробудимо смисао солидарности и узајмне одговорности. Размимоилажења, која се неизбежно јављају у свакој организацији, често пута су пострек на већу активност. Она све дотле не представљају опасност док је у организацији сачувано јединство основне мисли, јединство погледа на највиши циљ.

У нашем задругарству оно је утемељено и сачувано.

Куда данас тежи наше задругарство?

Тамо у она села, где жена посрће под теретом нерационалног рада и општег незнања, и чека просвету.

Тамо у она места где жене стоје неудружене, а међу које би задругарство унело снагу за ширу делатност.

Тамо, до оних жена које ништа не раде, ништа неприврђују — ништа незнају до да траже од мужа да их храни и милује.

Тамо, до оних мајки у чијем „материнским рукама“ пропадају деца.

Куд удружене снаге теже тамо стигну.

Задругарка.

Рад наших друштава.

Дом госпођа Београд. Женског Друштва

Београдско Женско Друштво које стоји под високом заштитом њеног Величанства Краљице, и корисно дела, за опште добро преко 50 година, објавило је подизање свога »дома Госпођа«, и позвало сва хумана женска друштва, све жене, како би се договориле, како ће ову најновију акцију своју, што боље извести. Све жене, поздравиле су, са највећим задовољством ову акцију најстаријег женског друштва у земљи, јер се одавно осећала потреба оваквог једног дома, међу нашим женским светом. Колико многооројних примера имамо, да самохране наше жене, без породице и без родбине, незнају где би под своје старе дане, нашле уточишта, не само оне убоге и сироте, већ и оне, — које би и са материјалним средствима радо пристале да у једном лепо уређеном дому Госпођа мирно и угодно проведу старост своју. Београдско Женско Друштво, основало је још 1900 год. у спомен свога двадесет-петогодишњег рада: »Дом за изнемогле и бедне старице« и трудило се, да тај свој рад прошири и што боље оствари. И док су чланице Београдског Жен. Друштва, тражиле начина да свој рад прошире, у кући уваженог професора г-на Вулића, чија госпођа је једна од чланица Ж. Друштва, састајале су се на позив г-ђе Вулић, неколико госпођа Лозанић, Смиљанић, Тана Марковић, Панић, и зачела се идеја о подизању једног »Дома за самохране госпође«. Изналазило се пуно начина како би се што пре дошло до једног Дома за Госпође. Једна од најодушевљенијих поборница ове идеје, г-ђа Вулић, предложила је тада уз многе остале предлоге остварење дома и да се обрати свима чиновницима те да се умоле, да уз један незнатан прилог од 2 дин. месечне помоћи, помогну женама да што пре дођу до једног оваквог Дома, где би њихове жене и њихове кћери, у случају самохраног живота нашле себи угодан боравак, својих старих дана. И док су у Женском Друштву Госпође и саме мислиле, како би Дом Старица био проширен на оснивању једног таквог Дома у коме не би само нашле уточишта бедне и изнемогле старице, већ који би могао примити и оне наше жене и самохране девојке, које и ако материјално ситуиране требају један овакав дом за свој боравак, дотле су и госпође Вулић, Смиљанић, Лозанић, Панић и саме чланице Женског Друштва, прихватиле идеју Управе Жен. Друштва и одустале од оснивања посебне акције, заједнички се пришло остварењу ове лепе замисли, и ево неће дуго проћи а у Београду ће заблистати »Дом Госпођа«, којему ће се зарадовати све сне наше жене, којима је судба доделила самохраност у животу. Од колике су потребе овакови домови најбољи је доказ, што се покренуло питање, да и друга друштва почињу да се носе мишљу да остварење овог Дома Женског Друштва, неће бити усамљено. И Друштво Књагиње Љубице, носи се мишљу, да у своме Новом Дому, који ће ускоро почети градити, такође има Дом Госпођа за своје чланице.

Ми честитамо Београд. Женском Друштву, почетак овог хуманог рада; желимо му најлепши успех и сами молимо сваког оног коме је Бог дао да може помоћи, помогне ово вредно друштво, да своју лепу замисао оствари, а ми и не сумњамо у успех, коме на челу стоје вредне чланице Београдског Женског Друштва.

У идућем броју изнећемо имена Госпођа, које су у одбору за зидање Дома.

Бугарска, ми и „Фидак“

Апел

Помоћне Женске Секције „фидака„ за Југославију, упућен женама савезничких народа сједињених у „Фидаку“ поводом бугарских изазивања и атентата.

Пожртвовањем и крвљу стотинама хиљада њених врлих синова и за два последња крвава рата уз помоћ њених храбрих савезника постала је данашња уједињена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. Њена је једина жеља била да се у миру економски и културно развије да би што пре залечила дубоке ране створене ратним страхотама и да би уз своје савезнике и она допринела напретку човечанства. Тога ради Краљевина Срба, Хрвааа и Словенаца гајила је непоколебиву мисао: доброг, искреног, корисног пријатељског мира са свима својим суседима пријатељима и бив. непријатељима. И од закључка светског мира наша отаџбина није скренула са те спасоносне линије мира и спокојства целог човечанства. Али тако нису мислили и не мисле, тако не раде наши суседи Бугари. Нелојални, неискрени, кипећи крвожедни осветом за свој заслужени пораз у векиком рату. Бугари последњих година стално пребацују у Јужне Крајеве наше краљевине веће или мање чете својих разбојничких банди које, тражећи нове жртве међу најбољим синовима нашег народа, пакленим машинама бацају подле бомбе на надлештва и јавна места, где се скупљају културни радници и чиновништво дотичног места, убијају мучки по мраку ножем и револвером наше најбоље синове, учитеље, професоре па и официре. Све то чине да би Европи бацили прашину у очи, тобоже као да се то буни само становништво у Јужним Крајевима наше отаџбине јер тобоже жели да уђе у састав Бугарске Краљевине, И жртве хиљадама њих нижу се једна за другом.

Наша Краљевина увек у жељи да до краја буде лојална и према непријатељима-суседима, покушавала је да мирним путем, споразумно са Бугарском Владом, спречи упаде и насиља које бугарске комите чине на нашој територији. Али Бугарска Влада, или немоћна или без довољно воље и енергије није никада бугарским комитама спречила прелазак у суседну Краљевину. Док наша Влада чини свемогуће напоре да одржи добре односе са својим суседима, како јој се не би пребацило да руши мир у Европи, Бугарска Влада напротив оружа своје комите истим револверима и бомбама, којима је наоружана и њена регуларна војска, и тако опремљене пушта их на нашу територију да мучки убијају и мрцваре наше мирно становништво, плаћајући те бандите новцем из Интернационалног Зајма, који је добила за своје културне и економске циљеве. Док се наша Влада бори да свима мирољубивим мерама уразуми наше суседе да престану стим изазивањем, ми југословенске жене, с тугом гледамо како нам гину мучки убијена наша најбоља деца, оплакујемо једну по једну невину жртву дужности према домовини и са страхом погледамо у будућност питајући се: Шта ће нам она донети? Али наше сузе већ пресушују, наша туга, наш бол је толики да ми већ ни суза немамо да их залијемо, ми више не можемо мирно гледати систематско и мучко убијање наших најбољих синова. Смрт храброг генерала Ковачевића, најмлађе мучки убијене жртве бугарских разбојника у Штипу, најмирољубивијег човека, праведног и одличног команданта, културног радника, омиљеног суграђанина Јужне Србије, изазива неподељену жалост целе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца без разлике вере и племена.

Југословенска Женска Секција „Фидака“ као носилац мирољубиве заставе „Фидака“ у својој отаџбини, коју у њој развијају 45.000 организованих жена — матера, тешко је погођена увек, а нарочито последњим атентатима, које наши непријатељи и перфидни суседи Бугари врше на нашој територији, убијајући наше синове, оне храбре далеко чувене војнике, које је судбина од куршума поштедила на бојишту да би и у миру тако предано послужили својој отаџбини и човечанству. Југословенска женска секција „Фидака“ и са тугом и са страхом погледа на оне искре које из Бугарске улећу у Јужну Србију, из којих се може разбуктати пожар, који би се опет морао гасити крвљу наших синова, И срце и разум и ова дивна застава „Фидакова“ налажу нам да се тај пожар мора спречити, да река крви српске мора једном пресушити, да наше синове морамо чувати за узвишене идеале мирољубивога рада, да те храбре синове наше морамо заштити од мучког и изненадног убијања.

Али ми саме немоћне смо да то учинимо. Стога се ми у име свих жена и матера Југославије обраћамо прво својој Централној Управи у Паризу а затим и женама свију савезничких земаља сједињених у „Фидаку“ и молимо их, да нас у томе помогну. Обраћамо се мајкама храбрих синова, пријатељских народа, обраћамо се њима које ће најбоље разумети наш бол и наш страх, јер су с нама заједно испраћале своје најмилије на бојиште, јер су с нама заједно оплакивиле невине жртве непријатељског беса, обраћамо им се, јер су с нама заједно радосно поздравиле престанак крвопролића. мир и победнике. И зар да та наша радост буде тако кратког века, зар да већ опет стрепи мајка за сина, сестра за брата, жена за мужа — за оца своје деце? Обраћамо Вам се, о мајке храбрих синова наших племенитих савезника помозите нам, да сачувамо и нашу и вашу децу од нових ратних страхота, од нових жртава. Употребите сав свој утицај, сву материнску љубав и сву женску нежност, да докажете својим синовима, нарочито оним моћним, утицајним људима потребу да заштите невино становништво нашега и европскога југа. Ангажујте их да и пријатељски и политички утичу на наше вековне неразмишљене суседе и непријатеље Бугаре, да поштеде и нас и Европу од нових касапница, које оваквим својим радом спремају.

Полажући сву наду у вас, да ћете нас помоћи да испунимо а први циљ Фидака, да очувамо и бранимо овај тако скупо плаћени мир крвљу и животима наших и ваших синова и претрпљеним страшним мукама свију нас, а који је данас опет угрожен, ми вас сестрински поздрављамо.

Председница
Помоћне Женске Секције
„Фидака„ за Јулославију
Даница Рад. Агатоновић

* * *

Помоћна Женска Секција „Фидака“ у нашој земљи развија свој благотворни рад у свима правцима програма „Фидака“.

Секција се старала да спасе известан број ратничке сирочади од пропасти, смештајући их у дечије домове. Помагала је, морално и материјално, ратнике и ратне удовице. Помоћу те секције нашло је решење и питање о уређењу ратничких гробова, о којем се још у прво послератно време, по конкретном предлогу Министарства Вера, размишљало и расправљало у народном Женском Савезу, тако да се почело са градњом костурнице на Новом Гробљу у Београду, за ратнике пале од године 1912-20. Тим мртвима приређени су 11 новембра, (као на дан празника „Фидака“) парастоси у Београду, Скопљу и Крагујевцу. Свесна своје дужности да чува мир, Секција је упутила на најмеродавније место оправдани горњи „Апел“ уверене да ће их жене света разумети и помоћи.

Читајте „Глас“

Лист кроз чије ступце треба да се чује одлучна реч наше жене, мајке и социјално хумане и културне раднице.

ФЕЉТОН

Телесни и душевни одгој детета

Телесни и душевни напредак нових нараштаја је у рукама матере. Мати је детету анђео хранитељ а у исто време и своју му душу улива. Она има да од оног малог створа направи човека који ће цео свој живот имати да води борбу са природом и да је победи,

Најјаднији је створ на земљи човек кога за детињство мајчина нега запусти. Мати која само роди а не одгаји своје дете како треба, није испунила своју родитељску дужност.

Без туђе неге и помоћи дете не може опстати, оно је као биљка која се развија према нези која јој се укаже Вртар ђубри и окопава земљиште за своју биљку, он је залива и поткресава, чини све да би што боље очувала и развила, калеми је да би оплеменио. И из воћке дивљакуше напуштене поред друма, може се негом подићи племенита воћка.

Тело као и душа детиња је мек кит који под вештом руком вајара-мајке добија онакав облик какав му она даје Жена треба сав свој труд да уложи. у нези око детета и онда ће направити од тога накит којим ће се увек поносити. Интересантна је анекдота која је забележена за Корнелију Римљанку мајку два чувена братс Граха. Римљанке нису заостајале иза нашихмодерних домаћица, и оне су приређивале „журеве“ .На тим журевима, показивале своје скупоцене тоалете, србрно посуђе, накит и друго благо. Међу тим отменим римљанкама беше и Корнелија. Кад је дошао ред на њу да прими код своје куће, сујетне жене пријатељице најпре су зебле да их Корнелија не надмаши у раскошу и богаству. Али за дивно чудо она није ништа показивала и ако се примицало време када ће се разићи. Кад одједанпут долетеше враћајући се из школе, као два голуба, два синчића мајци да је пољубе. Корнелија их узме за руке, изведе пред госте и поноситим гласом: „рече ево ово је моја дика, ово је моје благо“. Доцније су јој те речи потврђене јер су та два дечка постала два најзнаменитија човека римска — два Граха.

И у том смислу треба нарочито васпитавати женску децу. Главна брига девојке нека буде припрема са најважни,и део живота, за брак, рађење и гајење, а не сујета, охолост, самовоља и кинђурење. Брак да се сматра као светиња и тиме већ почиње нега детета.

Огромна је разлика између човека који је одрастао у планини чувајући овце, па ма колико он био обдарен природом и човека који је рационално однегован у данашњем културном друштву, опкољен атмосфером свих тековина данашње цивилизације.

Кад не би на нас утицало васпитање и телесна нега, ми би смо остали варвари као што су били наши стари пре много и много хиљада година. На нас у јакој мери утиче не само најближа околина, већ и традиција народа, историја, школа и религија. Доказано је да човек који много година живи у средини једнога народа, имаће са овим много сличности у држању и понашању. Тако ће често за стварање карактера бити много важнији социјални елементи него расни и урођени. Начин живота и економско стање појединих друштвених класа ствара од истих скоро један тип: енглески трговци на пр. не разликују се много од француског или немачког трговца, француски лекари имају много сличности са истима других народности, тако и адвокати, музичари, сликари и т. д.

Колико свет стоји под утицајем извесних јаких духова, који доприносе чак образовању карактера, лепо илуструје духовита примедба Макса Нордау-а, да је модерна парискиња дело париских журналиста и романсијера. У физичком и духовном погледу' чине они од парискиње што год хоће. Она говори, мисли, осећа, ради, облачи се и понаша се као што је њени љубимци списатељи упућују.

Колико утиче стално дејство извесних чињеница на формирање или чак и на промену карактера једног човека или читавог друштва, види се лепо из следећих историских факата: енглески се народ одликовао у првој трећини деветнајестог века својим неморалом а данас услед промена спојних прилика, тамо цвета умерењаштво и побожиост.

— Наставиће се —

Пре педесет година

Први Одбор Београдског Женског Друштва.

ЛЕКТИРА КРАЈ КОЛЕВКЕ...

Мајке песника

Мотив

Кадгод се биографи песника даду на посао да пронађу: шта је, у главном, утицало на дух и карактер песника, имају они најдуже да се задрже код *мајке песника*. Скоро увек налазе они ту — ту баш извор његовог генија.

И сама научна гледишта радо потврђују, да мајка може пренети своју душу на своје дете *позитивније*, но што га може — и ако физички здрава — здраво родити. Јер, шта ће дете физиолошки донети на свет не зависи само од ње и не зависи никад толико, колико оно што она може дати психи детета.

Ма да, по природном закону, дете наслеђује и душевне особине оца, то наслеђе бива понекид у страну потиснуто. ако не и посве парализано душевном снагом мајке.

Има класичних примера, који то потврђују. Расправе, које су испитивале тај мистериј, сачиниле су већ читаву литературу. Постоји и литература, где саме мајке песника, причајући искрено о материнским осећајима, побудама, чежњама, и радостима, одају ту велику тајну природе. Процес почиње чим жена зачеди, а врши се даље за сво време бременитости. Жена нежне, меке песничке душе, чекајући пород, сањари о томе: како ће родити дете, блиско својој души. А као и друга расположења будуће мајке и та маштања делују на развитак зачетог плода. И тако: *песничка природа мајке ствара песника, још пре његова рођења.*

Сами песници, враћајући се до у доба првог памћења, одају радо у својим делима шта је деловало на њихову фантазију. Обично сазнајемо да је најјаче бидо оно, што је долазило од мајке. По њима: душевна сродност између детета и мајке манифестује се већ код првих њихових разговора.

Мајка прича . . . Дете слуша . . . И нико као мајка не зна певати успаванке, причати бајке! . . .И тамо, где она престаје одгајати дете бајкама и песмама, и тамо су њезине речи песме — јер и њезина дела су песме . . . Она проговара о врлинама. Затим, постепено, буди она у детету смисао за лепоте, покреће интересовање за уметност, упућује на идеално схваћање живота, улива љубав за човечанство, доводи пред стварање.

Да везе између песника и њихових мајки нису само везе по крви, но много више везе по души, сведоче песме и биографије великих песника, мајкама посвећене, у којима им се одаје признање: да су узимале жива учешћа у душевном животу својих великих синова и према томе несумњиво утицале на њихов карактер и песничко делање. Доказујући да су мајке друго њихово биће песници су доказали и негативни утицај атавизма и одгоја од мајке примљеног.

Неколико примера илустроваће тај мотив.

*

Ламартинова мајка

Мајка француског песника А. Ламартина светла је слика. Кћи генералног интенданта херцога од Орлеана и гувернанта херцогове деце, мала Адх де Коуѕ, играла се и учила са потомним краљем Лујом Филипом. Загревала се за Русо-а, не толико ценећи његов таленат, колико његово срце. Свог мужа је обожавала; а пошто га је, за револуције, видела на гилотини, постала је меланхолична. Дуго је очувала младачки изглед. Осим сина Алфонза имала је и две кћерке.

Ламартин прича о њој:

»Мој одгој посве је био у њезиним рукама, под њезиним ведрим погледима, под њезиним отвореним осмехом. Наша срца беху истоветна. Она од мене није тражила друго до доброту и истину. Није ми било тешко дати јој то. Моји родитељи били су моји први учитељи. Видио сам како читају и пожелио сам да научим читати — како пишу и хтео сам писати. Моје су идеје биле увек у складу са идејама моје мајке, претапале се управо у њих. Њезина душа давала је храниве сокове за мој живот. Ја сам читао њезиним очима, осећао њезиним осећајима, љубио њезином љубави. Она ми је предавала све — покрете срца и мисли. Њезине поуке нису биле лекције, биле су дела живота, а ја сам их на њезине очи извршивао. Тако се моје срце формирало по моделу, који нисам морао гледати јер је он био срастао са мојим срцем.

Мало се бринула моја мајка о оном што се зове »настава«. Она није тежила да од мене створи прерано развијено дете — чудо од детета; није ме дражила да се напрежем да радим боље но друга деца из поноса и љубоморе; није ме са другима сравњивала, ни уздизала — ни понижавала. Имала је право што је мислила: ако се мој интелект годинама развије, као што ће и тело, ја ћу толико знати грчки и латински, па и рачунати, колико тражи тривијално знање, које се много цени.

Моја мајка хтела је од мене створити срећно дете, здравог ума, топле душе -- право божје биће, а не горду, себичну лутку.«

Ламартинова мајка је у том успела.

*

Гетеова мајка

Госпођа Аја von Гете, рођена Текстор, звана »Frau Rath« заузима у галерији жена, које рађаху песнике, једно од првих места. О њој постоје читаве студије, а једна јаче но друга доказују: да Гете има у многом да захвали својој мајци што је постао — или што је већ рођен као »краљ песника«.

Основне црте у карактеру Гетеове мајке јесу: бистрина ума, ведрина, веселост. На све што је њу окружавало расипала се ведрина њезине душе, а њен живот био је осунчан властитим сјајем.

Много сам, у раној младости још, читала о госпођи Гете, а на прагу Гетеове куће у Вајмару ништа нисам топлије желела до да видим »Märchensessel« — чувени стари зелени фотељ, у коме је седела мајка песника и причала му.

Она сама говори о томе ово:

»Причам тако, а он ме гута својим крупним црним очима. У њих су навирале сузе, ако је судбина његових љубимаца у причи била болна. Јесам ли прекинула причу и катастрофу одгодила за сутрашње вече, смела сам бити уверена да ће он сам смислити крај. Тако је он често пута моју машту заменуо својом. А јесам ли признала: »погодио си судбину — тако је било«, он је постао жива ватра и ја сам лепо видела како његово мало срце бије испод шмизета.«

Ведрина г-ђе Аје знала је разведрити над целом породицом многу бригу. Њезина необична отменост знала је отклонити непотребне немире.

Један од најпознатијих Гетеових стихова казује: да је песник од оца наследио појаву и озбиљност у начину живота, а од мајке веселост и *склоност за фабулирање.*

И тако, до последњег даха и мајка и син беху оличена ведрина.

Ведра Гетеова мајка умрла је са осмехом. Умирући она је ведро опомињала: нека у колаче које већ треба почети месити за њезино подушје, не забораве метнути грожђице!

Ведар је умро и њезин син — песник који је волео светлост, а чија је последња реч била:

»Више светлости!«

О Лужичким Србима

О лужичким Србима врло се мало пише и врло се мало зна у опште, Не-знам зашто нисмо о њима више заинтересовани, када се зна, да тај народ и данас постоји, чува своју националност онолико колико може' одржава своје обичаје и ношњу, свој језик, и наглашава, да постоје као Лужички Срби, као браћа, некадашњег нашег колена.

У историји се помиње ко су Лужички Срби. Из историје знамо њихов постанак и њихово данашње место живљење и ништа више. Један мали део научника и књижевника који прате рад Лужичана знају о њима, а остали цео наш народ није довољно упознат и са том нашом браћом која можда некад, треба да се споје са нама.

У Горњој и Доњој Лужици сачуван је остатак некада великог словенског народа, који се назива српским а своју народност српском. Некада је тај народ заузимао целу средњу Немачку од средње Одре па до Везера, на југу се граничио са Чесима ,на истоку са Пољацима, на северу са такозвиним полабским Словенима — Љутичанима и Обритима. Он није успео, да оснује јединствену државу, живео је подељен на мале кнежевине, које нису имале снаге да се одупру Немцима. Од Карла Великог, односно још од Маровинског Краља Дагоберта, живео је тај народ у непрестаној борби са Немцима, који су у току векова подјармили целу његову земљу. Подјармљивање је било страшно, Србин није смео да се појави у вароши, није смео да учи занат, да посећује школе. Пруски краљеви су најстрожијим казнама забрањивали народну ношњу. Неко време била је чак одређена смртна казна за употребу српског језика. У пркос томе сачувало се од овог народа још сада око 250.000 душа. Они су подељени на горње и доње Србе. Доња Лужица налази се у Пруској, Горња Лужица мањим делом је под Саксонском, а већим делом под Пруском. Мали део горњих Лужичана, који живе у Саксонској, католичке је вере, а остали Горњолужичани и сви Доњолужичани су евангелисте.

Језик горњих и доњих лужичана прилично се разликује. Горњолужички приближује се више ческом а доњолужички пољском језику. Због овога и литература Лужичких Срба почела је да се у своме почетку развијана у оба дијалекта. Пошто је Горњолужичана више то је и њихова литература почела јаче да се развија, јер живећи у Саксонској имали су прилике да више развију свој културиии и нтелектуални рад.

Доњолужичани су малобројни. Они живе на мочарима реке Спреве у самој близини Берлина. Њихово главно средиште је варош Хоћебуш. Толике године живећи у Немачкој Лужички Срби су доста германизирани и ако по свом језику и лепој народној ношњи која се још одржала код сељака који живе у тим мочарима које они зову „блато“ једину националност видимо у томе ипак не треба да нас чуди овај утицај Немаца.

Између Горњих и Доњих Лужичана не постоји антагонизам. Они раде братски, потпуно заједно и Горњолужичани као снажнији помажу своју браћу у Доњој Лужици.

У главном граду горњолужичких Срба Будишињу, постоји литерарно средиште „Српска Матица“. Ту је почело још из најдавнијих времена груписање литературе доњих и горњих Срба. „Српска Матица“ издаје лепо уређену белестричну ревију „Лужица“ која доноси чланке и песме на једном и другом дијалекту. Српска Матица има и у доњој Лужици у вароши Хоћебушу своју секцију која ради у истом правцу. И једна и друга прибирају литературу Лужичана а главни им је циљ просвећивање народа и одржавање литерарне имовине.

Њихове народне организације као „Народни савет“, „Српска Народна Странка“ и “Српска Народна Банка“ раширили су свој рад и на горњу и доњу Лужицу.

У Будишињу, у Народном Дому налази се чувена Смолерова књижара у којој је, у последње време сконцентрисано и новинарство и цео литерарни рад Лужичана.' Ова књижара у своме предузећу издаје на горњо српском језику велики и лепо уређен Дневни Лист „Српске Новине“ и на доњо српском наречју исто тако лепо уређен лист „Српски Часник“. Ова два листа врло се добро растурају само у редовима Лужичана пошто на њиховом језику излазе, а за Немце немају интереса.

Свиле
Сомота
Штофа
Атлаза
Платна
Тепиха
Завеса
Броката
Плиша
Мокета
Пешкира
Чаршава

Најбоља роба
Највећи избор
Најсолидније цене

Рубље
Шешира
Чарапа
Пижама
Торбица
Мириса
Рукавица
Марама
Кравтни
Несесера
Плетова
Ћебади

СПРЕМЕ
за удаваче и новорођенчад
ПРИБОР
за израду женских тоалета и намештаја
код
Марка Вулетића, Гавриловића и Комп.
Кнез Михајлова бр. 20

Читајте и ширите „ГЛАС“

ОДЈЕЦИ „ГЛАСА“

Поздрав из Босне

Радосно поздрављамо нови израз наше снаге, наш орган »Глас«.

Поздрављамо »Глас« са жељом да најбоље послужи оном чему је намењен, а то је: да даје правац и упуства новим пословима, што их од нас, жена, очекује наш народ, и да досадањи рад женских организација по могућности боље систематизује.

Јер, у стварању наше нове државе, у изграђивању наше заједничке отаџбине, која се простире од Триглава до Солунских зидина, осећа се, на сваком месту, у сваком правцу, учешће жене.

Ми, оне исте мајке и жене, које смо кроз векове умеле чувати у нашим синовима љубав према Отаџбини, њеној слави и величини, ми, мајке и жене, које смо у Великом Времену — када су наши мужеви били заузети *стварањем државе, јачањем нације* — знале очувати домаћа огњишта — и на њима старе и нејаке ми и данас хоћемо да помогнемо, да се очува тековина, стечена крвљу наших синова. Ми хоћемо, ми морамо да ту тековину — нашу слободну Отаџбину — оставимо познијим нараштајима уређену, да јој многи позавиде, учвршћену да јој никакав унутарњи ни спољни потрес не нашкоди.

Ми то хоћемо, желимо, можемо!

Нека нас народ, коме хоћемо и кроз наш »Глас« да служимо чује и разуме!

У име босанских жена, удружених у Н. Ж. З. жели напредак у отпочетом делу

Сарајево *Јованка Шиљак.*

Октобра 1927.

Како се „Глас“ чека у Хрватској?

У писму упућеном једном члану Управе Народне Женске Зајединице, угледна јавна радница госпођа Марија Кунтарић из Славонске Пожеге, која је много година управљала Хрватским Госпојским Друштвом у том месту, пише између осталог: Имам вере у сваки потхват вођства народне женске заједница. Она има способност да провиди друштвене потребе. Ево за то новог доказа, а тоје његово настојање да добијемо једне женске новине, које ће нас потање информисати о свему што треба да знамо. Ми овде такав лист жељно чекамо вјерујемо да ће нам он у многом надомјестити лијепу Зофкину „Југословенску жену“.

Уз Н. Ж. З. стојим чврсто. Још увјек радим из тиха, зато ме слабије видите. Али на мене можете увјек рачунати. Настојаћу да по вашој жељи сарађујем на листу, који покреће Народна Женска Заједница и бринути ћу се да овде нађем што већи број читалаца.

Ваша и т. д,

ДАТУМИ И ВЕСТИ

Прослава дана Уједињења

Државни празник дан Уједињења, прослављен је у целој земљи на ванредно свечан начин. У свима црквама после службе Божије одржана су молепствија за дуг живот Њ. В. Краља и целог Краљевског Дома. У 9 часова пре подне у Београдској Католичкој Цркви одржао је молепствије сам Надбискуп Родић уз асистенцију католичког свештенства. Црквени хор гимназисткиња, певао је свете песме, уз оргуље које су их пратиле. Свечаности је присуствовао изасланик Папин Нунције г. Пелегринети. Њ. В. Краља, поручник бојног брода г. М. Мицић, затим Министар Вера г. Драг. Обрадовић, Министар Социјалне Политике г. Госар, члан кварта Теразиског г. Филиповић, са особљем, већи број угледних католика, и католици представници војске појединих одреда.

У Београдској Саборној Цркви отпочела је служба у 9 часова после које је одржано молепствије у 11 часова. Присуствовали су чланови владе, Народне Скупштине и цео Дипломатски кор. У свима осталим православним црквама одслужене су службе и одржано је молепствије.

У 3 часа по подне, одржао је молепствије у Јеврејској Синагози врховни Рабинер Др. В. Алкалај.

У цркви је био велик број најугледнијих представника мојсијеваца.

У џамији је одржана молитва. Хоџа г. Абдулах Хаџић говорио је о значају тога дана. Од стране владе присуствовали су министра г. г. Влада Андрић и Илија Шуменковић са госпођом, као официри и војници муслиманске вере.

У женском Гајрету прослављен је нарочито свечано, а о значају истог говорио је питомац г. Капицић. По подне питомци су провели у забави.

Соколска друштва у земљи одржала су свечаности и соколске академије, а Београдска Соколска Жупа имала је поворку од свога дома до Саборне Цркве и натраг где је у 11 часова у Соколани г. др. Ђоровић професор Универзитета одржао је говор о значају соколских организација. Увече, приређено је у Соколани концертно вече.

Удружење Резервних Официра у Обреновцу такође је прославило народни празник Уједињена на свечан начин. Свечаности присуствовали су председ. Удружења Резервних Официра и Ратника г. Милан Радосављевић, са неколико чланова управе.

Делигати удружења Резервних Официра такође посетили су јуче пре подне гроб Петра Великог Ослободиоца и однели у Тополу велики лаворов венац.

И руско удружење Земгор, прославило је 1. децембар као манифестацију идеје општесловенског јединства, Свечаност је изведена у сали Универзитета, тачно у 6 часова. Академију је отворио г. Махин, представник Земгора, затим су говорили г. Агапов, председник Руске студије уметности, Капчев и чланови Народне Одбране г. г. Јонић и др. Јеж.

Слава слепих и глувонемих

Одбор Госпођа за заштиту слепих девојака прославио је 24. XI. своју прву славу Св. Стевана Дечанског.

После сечења колача г. прота Божић говорио је лепо и дирљиво о овој установи.

Слепа девојчица Борка у врло лепом говору захвалила се управи друштва и присутним гостима. Затим су још две питомице из дома рецитовале пригодне песме. Домаћица славе била је г-ђа Лепосава Драгутина Тодића. Господин Милан Мишић уступио је за ту славу бесплатно салу хотел »Империјала«. Подпредседница друштва г-ђа др. Видосава Поповић је у кратком говору упознала присутне са циљем и радом овог друштва.

Основано је јула месеца 1924. год. иницијативом г. Вељка Намадановића управника Дома слепих Краља Александра у Земуну. Дом слепих Краља Александра прима слепе едевојке до 16 год. Оне тамо сврше школску наставу, науче трикотажу, прављење четака и радове са перлама а по навршеној 16 години морају оне из дома изаћи — али куда?

Судбина слепих девојака много је гора него судбина слепих мушкараца. Ови се и ожене, оснују свој дом, али слепе девојке нити то могу нити их хоће родбина. Зато је основано ово друштво. Слепе девојке биле су прво у манастиру Гаровцу код Ниша. Велику захвалност друштво дугује нишком епископу преосвећеном господину Доситеју, што му је уступио манастир, и нишким госпођама особито г-ђи Софији Стојановић и госпођи Кристини Бошковић које су се на молбу управе друштва јако заузимале за питомице, обилазиле их и израдиле им помоћ нишке општине те тако допринеле њиховом издржавању.

Девојке су остале годину дана у Габровцу а после су премештене на имање »Моја Вања« код Инђије које су наследници грофа Пејачевића уступили друштву посредством Министарства Аграра и Социјалне Политике. 20 девојака нашле су до сад тамо склоништа. Оне раде: трикотажу, четке и разне наките од перли а поред тога и кућевне послове.

Друштво је било сретно, да се Њезино Величанство Краљица Марија, одазвала да буде заштитница његова и тиме дала видног знака своје доброте и саучешћа за несрећу слепих девојака предводећи као заштитница племениту иницијативу овога друштва.

Управа друштва је на челу са својим пододборима и са својим досадањим председницама г-ђама Босиљком Прибићевић и Бојком Ђуричић и подпредседницом Др. Видосавом Поповић учинила све напоре, да унапреди друштво и осигура егзистенције својим питомицама што јој је до сада и поред свих тешкоћа успевало.

*

Истог дана су на сличан начин прославила славу и глувонема деца у заводу за глувонеме у Београду. И ова установа којој на челу стоји велики хуманиста Г. Ј. Вајферта и у рукама врсних педагога одговара свим захтевима модерног одгоја глувонемих а даје најбоље резултате.

Отварање сликарске изложбе г. Баковића

1. септембра у 11 часова пре подне отворена је у павиљону Официрског Дома изложба сликарских радова младог академског сликара г. Баковића, управника Музеја у Сплиту.

Изложбу је отворио г. др. Виктор Новак, професор Универзитета, са неколико речи: о вредности уметничких радова и самоме сликару. Пошто је изложба отворена публика је разгледала уметничке радове којих има преко 80 комада. Уметник је дао највећим делом портрете, а свега неколико пејсажа који немају уметничке вредности, поред типова, у чему је г. Баковић ванредно изразит. Запажено је и неколико копија ванредно израђених, нарочито у погледу националне ношње, где су детаљи до крајних граница изнети. Радови се одликују јасним живим бојама, нешто импресионистички, дубоко и смело. Портрети г. Милошевића, Рајчевића, једне ческе уметнице, католичког свештеника, и аутопортрет самога г. Баковића, изнети су верно

Изложба ће бити отворена до 15. децембра, под покровитељством је Друштва Књегиње Зорке.

Из Суда

28 о. м. одржан је код првостепеног варошког суда у Београду, претрес по тужбама, које је поднела гђа Мара Трифковић из Београда против гђе Јелени Зрнић, уреднице „Жене и Света“ за увреду части и за клевету, нанету путем јавности, кроз лист „Жена и Свет.“

Гђу. Трифковић заступала је њезина кћерка адвокат Г-ђица Љубица Трифковићева.

Суд је осудио гђу. Зрнић за увреду на месец дана затвора и 5.000 — дин. новчане казне, за клевету три месеца затвора и 10.000 — дин. новчане казне, а за судске трошкове одобрио 2.000 дин.

ЖЕНА-УМЕТНИК

гђа Ива Деспић

Овогодишња јесен донела је престоници многа естетска уживања, кроз изложбе, које су се ту појавиле.

Једна за другом заслуживале су пажњу, коју им је одавала образована престоничка публика. Нарочито задовољство нашао је и наш женски свет јер је имао прилике да се у велико диви уметничком стварању жене.

Изложба женских народних рукотворина, коју је приказило Коло Српских Сестара у Београду и Задруга за чување народне уметности из Загреба, изнела је сву традицију и прогрес те уметности и за њу откривене перспективе.

И одмах за тим:

Ива Деспић.

Име, које се за новембарских дана највише спомињало.

„Материнство је било којим пулсира не само живот но и уметност Иве Деспић.

Ива Деспић, рекла је гђа Исидора Секулић, обележавајући тим снажним потезом осећаје и дела велике уметнице, потезом, који се неможе изгубити из вида оних, који познадоше личност и уметност гђе Деспић.

Ива Деспић.

Неколико нас видесмо је при стварању једног њезиног значајног рада, плакете Др. Алис Масарикове.

Била је члан комисије, која је на позив гђице Др. Масарикове, а иницијативом гђице проф. Јелене Лазаревић, пошла г. 1922. на социјалне студије у Чехословачку. И док су друге чланице те важне комисије марљиво настојале да прошире своје скромно социјално знање, гђа Ива могла је већ да покаже да много зна, да је права уметница. Њезино успело дело, у бронзи дато је гђици Др. Масариковој као знак захвалности зе гостопримство, указано југословенским женама од стране Чехословачког Црв. Крста и лично од стране гђице Масарикове.

Ту уметничку плакету поклонила је гђица Јела Лазаревић Народном Женском Савезу, као видан знак појачања релација и словенске узајамности женског света.

Са својом новембарском изложбом гђа Деспић дошла је још ближе Београду, који је уметницу и до сада високо ценио.

Изложба Мис Дикенсонове

У овај мах изложба Мис Дикенсонове привлачи пажњу најотменијих престоничких кругова. Тој изложби необичног женског уметничког стварања следи нова велика изложба, коју ће у дворани Црвеног Крста приредити Београдско Женско Друштво и Цавтатска Народна Женска Задруга.

Та изложба трајаће за време празника: Материца, Оцева, Божића и даће прилике сваком пријатељу народне уметности да набави лепих дарова за своје миле те да се њима оките наши домови.

J.

Захтевајте и читајте

„Глас“

Народне Женске Заједнице.

ОГЛАСИ

Велико стовариште женских мантлова, хаљина и штофова

ТОГА

Велико стовариште женскух мантлова, хаљина и штофова

ПИНКАС и К°

Кнез Михајлова 8.

Власник, за Нар. Жен. Заједницу, Наталија Др-а Смиљанић, Милетина ул. 32. Одговорни уредник, Јован Палавестра, Теразије 11.

Штампарија „ДОМ МАЛОЛЕТНИКА“ Кр. Марка 9. — Телефон 47-35.